

Odkrižani Jezus

Bliža božični čas, ko se bomo spomnili Jezusovega rojstva, njegovega učlovečenja. Jezus kot človek. Kolikokrat zares dojamemo Jezusovo realnost, njegove zemeljske resničnosti. Kako si predstavljamo Jezusa kot resničnega človeka? To so vprašanja, na katera bi vsak odgovoril malo drugače, a dejstvo je, da je naša predstava o Jezusu kot človeku bolj ali manj medla. Njegov lik se vedno bolj odeva v mitološko tančico, ki jo redkokdaj poskušamo odstraniti. Pa vendar je ravno Jezusovo zemeljsko življenje temelj krščanske vere, zato je prav, da v pričujoči številki Tretjega dne predstavimo večkrat spregledano in premalo razumljeno tematiko o zgodovinskem Jezusu.

Vprašanje o zgodovinskem Jezusu (angl. Historical Jesus) predstavlja specifično smer eksegeze, ki raziskuje Jezusovo človeško plat in dejanske zgodovinske razmere, ki so krojile njegovo življenje. Raziskovanje izhaja iz znanih kulturnih, družbenih, verskih in političnih razmer Jezusovega časa in seveda iz evangeljskih poročil. Bistvena vprašanja, ki si jih zastavlja, so zelo konkretna: Kako je Jezus dojemal samega sebe? Se je videl kot mesijo (in kaj je ta termin v tistih časih sploh pomenil)? Kakšen je bil njegov odnos do judovstva? Kakšen je bil njegov odnos do Janeza Krstnika, pomembne novozavezne figure? Je Jezus pričakoval svojo smrt? Kakšni so bili dejanski zgodovinski razlogi za Jezusovo obsodbo na križanje in kakšna je bila pri tem vloga judovskih veljakov in kakšna vloga rimskih oblastnikov?

Marsikatero spoznanje in predvidevanje strokovnjakov, ki preučujejo tematiko zgodovinskega Jezusa, laika preseneti, saj le-ta povečini o Jezusu ne razmišlja s te plati, skoraj vsako pa mu približa pomembno perspektivo Jezusove resničnosti in zgodovinske konkretnosti, na katero se prehitro pozablja. Če napravimo samo hiter premislek ... Našo predstavo o Jezusovi človeški plati zaznamujejo večinoma ključni dogodki njegovega življenja, rojstvo in smrt ter nekaj odlomkov, ki jih poznamo iz tradicionalnih praznikov ter prebranih nedeljskih evangelijev. Tako ga vidimo kot nebojleno dete v jaslih, nemočno žrtev na križu in kot usmiljenega in človeka, ki pomaga trpečim in zatiranim. Jezusa si, na kratko, večinoma predstavljamo kot poosebljeno dobroto in milino, ponižnost, krotkost. Toda to je samo en vidik, ki pa bi ga bilo potrebno postaviti v pravi okvir in dopolniti, pri čemer nam lahko pomaga prav "zgodovinski" vidik.

Ključni dogodek, ki oblikuje celotno Jezusovo življenje, je pasijonska pripoved, kjer je Jezus postavljen v vlogo nemočne, ponižane žrtve, nad katero se izživljajo in

jo nazadnje kruto umorijo. Sama prisotnost njegove škandalozne smrti predstavlja posebno prvino krščanstva, ki bi jo težka iskali v drugih religijah, njena teološka interpretacija pa je po drugi strani prav tako nekaj edinstvenega. Jezus je žrtveno jagnje in odrešitelj, ki s težo križa nosi težo greha vsega sveta in ki z mučno smrtjo te grehe izniči. Je ikona trpečega pravičnika, ki s svojo smrtjo "prežene našo smrt".

Dejstvo je, da je Jezusova smrt osrednji dogodek vseh štirih evangelijev, ki jih tudi pomembno oblikuje, saj njen pečat zaznamuje celotne evangeljske zgodbe. Sovražnost proti Jezusu se namreč izkazuje in stopnjuje skozi celotno dogajanje evangelijev in s pashalnim tednom kulminira v pripoved, ki z bolečimi podrobnostmi opiše kruto ravnanje z obsojenim (Širše poznan je celo opis Markovega evangelija kot "pripoved o pasijonu z razširjenim uvodom" (Martin Kähler)).

Evangeliji so v celoti prežeti s senco anticipiranega trpljenja in smrti in s tem je zaznamovana tudi Jezusova zgodba, ki jo imamo pred očmi. Jezus je trpeči in je žrtev, ki vse muke potrpežljivo prenaša.

A to je le ena plat zgodbe trpljenja in zgodbe življenja. Svojo krščansko predstavo o Jezusu kot nemočni, poniž(a)ni žrtvi moramo dopolniti. Podoba ponižane žrtve je namreč nujno povezana s podobo pohlevnosti in nemoči. V mislih nehote dobimo predstavo nemočne, krhke osebnosti, ki se ukloni zunanjim okoliščinam. Toda Jezus je bil v svojem življenju vse prej kot to. Četudi je pravi zgodovinski vzrok Jezusove smrti še vedno predmet razprav, je eno gotovo. Če je v družbi pritegnil tako pozornost, da so se ga dobesedno "odkrižali", je s svojo držo v njej gotovo zanetil močan vihar. Brez dvoma je bil močna karizmatična osebnost, ki si je upala odprto spregovoriti o tem, o čemer si drugi niso. Jezusovo življenje, kot ga slikajo evangeliji, nam namreč z drugega vidika jasno pokaže človeka, ki brez ovinkarjenja razgali družbene in religiozne deviacije in pomete z vsakršno nepotrebno rigidno navlako tedanjih kulturnih pravil, ki dušijo posameznika. Je človek, ki se sklanja k nevidnim posameznikom v družbi, četudi ve, da si bo tem zaslužil prezir in zaničevanje. Je človek, ki s presenetljivo lahkotnostjo sprevrne tradicionalno utemeljene in strogo upoštevane judovske zapovedi in namesto njih poda povsem nove nezaslišane smernice življenja. Skratka, je človek, ki si "upa", pa čeprav za ceno lastnega življenja.

Če torej podobo ponižnosti dopolnimo s podobo karizmatičnosti, dobimo nenavaden lik. Jezus je bil tako hkrati močan in drzen ter po drugi strani ponižen in potrpežljiv. Bil je človek s pokončno držo in človek, ki se zna ukloniti. Skratka, bil je človek, ki ga bomo težka kadarkoli "ukalupili", vedno pa ga lahko iščemo.